

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk m. m.

Genom en den 12 december 1930 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 2, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till

- 1) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk; och
- 2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen ävensom till nedannämnda, av sakkunniga den 28 december 1929 avgivna betänkande med förslag till förevarande lagstiftning.

Av största betydelse på det rättsområde, som här är i fråga, äro vissa internationella konventioner, till vilka jämväl Sverige anslutit sig. Genom dessa konventioner hava därtill anslutna länder förbundet sig att lämna författare och konstnärer, som tillhöra ett annat sådant land, samma skydd för sina verk som det egna landets medborgare. Dessutom innehålla emellertid konventionerna åtskilliga bestämmelser, varigenom de olika länderna förpliktas att i särskilda angivna hänseenden bereda skydd av viss omfattning åt författare eller konstnärer, tillhörande annat till konventionerna anslutet land. Allt efter som ändringar i de bestämmelser, varigenom sålunda ett visst »minimiskydd» beredes författarna och konstnärerna, tid efter annan vid internationella konferenser beslutats, har Sverige vid skilda tillfällen vidtagit ändringar i sin lagstiftning på området för att kunna ratificera de vid konferenserna fattade besluten.

Efter vissa lagstiftningsåtgärder åren 1897 och 1904 tillträdde Sverige sålunda sistnämnda år *Bernkonventionen* angående bildande av en internationell

union för skydd av litterära och konstnärliga verk av den 9 september 1886 med vissa därtill gjorda tillägg. Denna konvention var därefter föremål för revision vid en konferens i Berlin 1908. För att ratifikation för Sveriges del av den sålunda reviderade konventionen skulle kunna ske, erfordrades nya, tämligen genomgripande lagändringar. Sedan för utarbetande av förslag till sådana lagändringar tillkallade sakkunniga under år 1914 avlämnat betänkande med förslag till ny lagstiftning, antogs under år 1919 lag om rätt till litterära och musikaliska verk, lag om rätt till verk av bildande konst ävensom lag om rätt till fotografiska bilder, samtliga utfärdade den 30 maj 1919. Sverige tillträdde samma år den reviderade Bernkonventionen, dock med visst förbehåll.

Sedan härefter vid konferens i Rom 1928, vid vilken jämväl Sverige var representerat, Bernkonventionen underkastats ytterligare revision, vilken skall ratificeras senast den 1 juli 1931, tillkallade dåvarande chefen för justitiedepartementet i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1928 presidenten friherre E. Marks von Würtemberg och hovrättsrådet fil. doktor Hj. Himmelstrand att inom justitiedepartementet verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om revision av 1919 års lagstiftning angående rätten till litterära och konstnärliga verk. Då nämnda bemyndigande begärdes, anförde departementschefen bland annat, att de sakkunnigas arbete icke borde begränsas till sådana ändringsförslag, vilka ägde omedelbart samband med Romkonferensens beslut, utan borde avse jämväl de hithörande spörsmål, vilka eljest varit föremål för behandling vid konferensen eller vilka tid efter annan under den nuvarande lagstiftningens giltighet framkommit i vårt land.

De sakkunniga, vilka biträts av särskilda av departementschefen utsedda representanter för skilda intressen, som beröras av ifrågavarande lagrevision, hava med skrivelse den 28 december 1929 till chefen för justitiedepartementet överlämnat dels förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk och till lag angående ändring i vissa delar av lagen samma dag om rätt till verk av bildande konst, dels motiv till dessa lagförslag, dels ock en av de sakkunniga verkställd översättning av den reviderade Bernkonventionen av 1928, sammanställd med reviderade Bernkonventionen av 1908 (allt tryckt såsom Statens offentliga utredningar 1929: 37).

I betänkandet uttala de sakkunniga angående sitt arbete, att de till en början undersökt, vilka ändringar i 1919 års lagstiftning skulle behöva vidtagas med anledning av vad vid konferensen förekommit, och i sammanhang därmed sökt bilda sig ett omdöme angående den sakliga lämpligheten av de särskilda ändringarna. De sakkunniga hade därvid kommit till den mening, att — även bortsett från angelägenheten av att Sverige i den internationella enighetens intresse helt anslöte sig till de nya bestämmelserna och icke på särskilda punkter bibehölle en särställning — goda skäl i allmänhet, även ur rent svensk ståndpunkt, talade för de ändringar som ifrågakomme.

Över de sakkunnigas förslag har ett stort antal i propositionen angivna myndigheter och sammanslutningar avgivit utlåtanden till Kungl. Maj:t.

Sedan förslagen i vissa avseenden omarbetats inom justitiedepartementet samt den 2 maj 1930 på hemställan av dåvarande departementschefen, statsrådet Bissmark, remitterats till lagrådet, har lagrådet avgivit utlåtande samt förslagen ytterligare överarbetats inom departementet, varefter Kungl. Maj:t efter hemställan av nuvarande departementschefen beslutat propositionens framläggande.

Utskottet går här efter att redogöra för innehållet av de för riksdagen framlagda lagförslagen ävensom vissa i anledning härav till utskottet inkomna framställningar; och behandlar utskottet därvid först förslaget till lag angående ändring i vissa delar av

Lagen om rätt till litterära och musikaliska verk.

Genom propositionen föreslås icke någon utvidgning eller inskränkning i fråga om de olika alster av andlig verksamhet, som skola åtnjuta skydd enligt förevarande lag. Enligt 1 § i lagen är detta fallet med 1) skrift och muntligt föredrag; 2) musikaliskt verk; 3) teckning samt grafisk eller plastisk avbildning, där teckningen eller avbildningen är av vetenskaplig eller teknisk art samt ej, efter sitt huvudsakliga ändamål, att betrakta såsom konstverk; 4) mimiskt verk (balett eller pantomim); samt 5) kinematografiskt verk, var till i lagen hänföres jämväl verk, avsett att återgivas genom ett kinematografi liknande förfarande. Med författare förstås enligt lagens terminologi upphovsman till de sålunda uppräknade verken. Denna uppräkning kompletteras i viss mån genom bestämmelsen i 4 §, enligt vilken den som översatt eller bearbetat ett verk skall för *sitt* arbete hava författarrätt av samma innehåll.

**Rättens
föremål.**
*Propositionen och
gällande lag.*

I vissa utländska lagar hava även de *utövande konstnärerna*, såsom skådespelare, recitatörer, sångare och musiker, beretts skydd för sina prestationer. I viss analogi med de även i vårt land gällande bestämmelserna om författarrättsskydd för översättning eller bearbetning har de utövande konstnärernas verksamhet ansetts grunda en självständig rätt, givetvis dock — såsom det i fråga om översättning och bearbetning heter i vår lags 4 § — »oförkränkt den rätt, som må tillkomma originalverkets författare». För offentligt återgivande av en sådan konstnärs prestation skulle således då krävas samtycke av såväl konstnären som originalverkets upphovsman. Frågan härom har ej ringa praktisk betydelse med hänsyn till det återgivande, som kan äga rum genom radio eller grammofon.

*Utövande
konstnärers
rätt.*

De sakkunniga — härmed förstår utskottet här och i det följande de sakkunniga, som förberett förevarande lagförslag — yttrade i sitt betänkande härom: För konferensen i Rom hade framlagts vissa förslag, åsyftande att bereda även utövande konstnärer skydd mot deras prestationers egenmäktiga återgivande genom radio eller grammofon. Dessa förslag hade ej vunnit allmän-

Sakkunniga.

nare anslutning, i det frågan ansetts ej ännu vara mogen för behandling i en internationell konvention. Emellertid hade konferensen beslutat uttala det önskemål, att de regeringar, som deltagit i konferensens arbeten, måtte undersöka möjligheten av att införa bestämmelser för tillvaratagande av utöfvande konstnärers rättigheter. De sakkunniga hade ej ansett det åt dem lämnade uppdraget utgöra anledning till en närmare undersökning av frågan om en dylik lagstiftning. Om eller när denna fråga ansåges förtjänt av beaktande, syntes den böra göras till föremål för en särskild utredning. De sakkunniga föreställde sig emellertid, att därmed kunde och borde anstå i avvaktan på att problemet mera allmänt upptoges till behandling i andra länder, och de hölle för sannolikt att vad som därvid över huvud skulle kunna tänkas bliva föremål för legislativ reglering vore frågan om konstnärers rätt till skydd mot det utnyttjande av deras prestationer, som låge i dessas egenmäktiga överförande på mekaniska tal- eller sånginstrument.

Framställning
till utskottet
från vissa
grammofon-
bolag.

Utskottet har nu från Skandinaviska Grammophon Aktiebolaget jämte tre andra bolag inom grammofonindustrin fått mottaga en gemensam framställning i detta ämne. Bolagen — vilka framfört enahanda önskemål i samband med förberedelserna till Romkonferensen samt hos de sakkunniga men däremot underlåtit att begagna sig av dem lämnat tillfälle att till Kungl. Maj:t avgiva yttrande över de sakkunnigas förslag — framhålla i sin skrivelse bland annat, att om en tillverkare av grammofonskivor erhållit en tonsättares tillstånd till ett verks överförande å grammofonskiva samt avtalat med en konstnär om verkets utförande i och för detta överförande, det efter skivans framställande enligt gällande lag står var och en annan person fritt att — förutsatt att tillverkaren icke förvärvat *ensamrätten* till verkets överförande å grammofonskiva — med tillstånd av allenast tonsättaren kopiera den sålunda framställda skivan. Rätteligen borde själva det *återgivande* av det musikaliska verket, som ägde rum vid överförandet å grammofonskivan, anses såsom ett självständigt verk och beredas motsvarande skydd som det ursprungliga verket. Detta skulle jämväl medföra, att inflytande och kontroll i fråga om en sådan skivas offentliga utförande — exempelvis å allmänna nöjeslokaler eller genom utsändning i radio — skulle beredas skivans tillverkare, om han blott vore innehavare av den utövande konstnärers rätt till dennes prestation, således icke såsom nu endast under förutsättning att han förvärvat den ursprungliga upphovsmannens alla rättigheter till verket, vilket givetvis sällan vore fallet. Att grammofonindustrin bereddes möjlighet till sådan kontroll hade betydelse för industrin jämväl ur den synpunkten, att därigenom sådant användande av förslitna skivor och stift, som f. n. även vid offentligt utförande till men för industrins anseende ofta ägde rum, skulle kunna förhindras.

Utskottet.

Utskottet vill i likhet med de sakkunniga och Kungl. Maj:t icke nu föreslå någon utvidgning av författarrättens föremål i det avseende, som ovan utvecklats. Ehuru det väl kan tänkas, att strävanden från utövande konstnärers sida för en sådan utvidgning framdeles kunna vinna gehör även i vårt land, torde det för närvarande knappast kunna antagas, att denna ytterligare utsträckning av författarrättsskyddet, varigenom såvitt nu kan bedömas huvud-

sakligen grammofonindustrin torde komma att gynnas, skulle mötas med förståelse. I varje fall är saken icke så utredd, att någon omedelbar lagstiftningsåtgärd lärer kunna ifrågasättas.

I gällande lags 2 § angivas de huvudsakliga befogenheter, som ingå i författarrätten, eller m. a. o. de olika sätt för de skyddade verkens framläggande för offentligheten, vilka förbehållas verkens upphovsmän. I detta avseende innebär paragrafen först och främst, att upphovsmännen äro skyddade mot verkens mångfaldigande, d. v. s. framställande av ett eller flera exemplar av verket genom tryck, fotografi, överförande å mekaniskt instrument eller på annat sätt. Dessutom förbehålles författare till dramatiskt, mimiskt eller kinematografiskt verk uteslutande rätt att offentligen uppföra detsamma, tonsättare uteslutande rätt att offentligen utföra sitt verk ävensom författare till skrift eller muntligt föredrag uteslutande rätt att föredraga sitt verk, innan detta utgivits. Från dessa huvudregler stadgas vissa undantag, i 2 § i fråga om avskrivande för hand av skrift eller muntligt föredrag samt i följande paragrafer för vissa andra fall, varibland nu särskilt må märkas, att enligt 10 § en var må utan författarens tillstånd till sitt enskilda bruk mångfaldiga hans verk samt att enligt 12 § sista stycket utgivna musikaliska verk må utan tonsättarens tillstånd offentligen utföras, »då åhörarna äga tillträde utan avgift och utförandet icke heller eljest sker i förvärvssyfte eller då den av utförandet härflytande inkomst är avsedd för välgörande ändamål och den eller de utförande icke erhålla någon ersättning».

Författarrättens innehåll.
Gällande lag.

Förevarande lagförslag innebär en utvidgning i vissa avseenden av de befogenheter, som ingå i författarrätten. I samband därmed har emellertid förslagens åtskilliga undantag från dessa befogenheter. I hithörande bestämmelser redaktionella anordning och utformning har i anledning härav vidtagits vissa ändringar, så att 2 § reserverats för de principiella bestämmelserna om författarrättens innehåll — med uttryckligt stadgande att dessa bestämmelser skola gälla med de inskränkningar, varom stadgas i 9—12 och 14 §§ — medan till sistnämnda fem paragrafer samlats alla undantagen från de principiella reglerna. Nyssnämnda stadgande i 12 § sista stycket har därvid flyttats till 10 § under 3). Den föreslagna ändringen av 3 § är en konsekvens av utvidgningen av innehållet i 2 §.

Propositionen.

En viktig skillnad i förhållande till gällande lag ligger däri, att enligt förslaget offentligt *föredragande* av skrift eller muntligt föredrag skulle förbehållas författaren icke blott, såsom nu, innan verket utgivits utan även senare. Från det principiella stadgandet härom i 2 § göres emellertid i 10 § under 2) undantag i två avseenden. Fortfarande skall således vara tillåtet »att utgiven skrift offentligen föredrages annorledes än genom uppläsning», ett stadgande som syftar på det fall att en utgiven dikt, som tonsatts, offentligen föredrages genom sång. Härtill skall såsom hittills ej fordras tillstånd av diktens upphovsman. Däremot har naturligen sångaren att, där ej föreskrifterna i 10 § 3) till annat föranleda, förskaffa sig kompositörens tillstånd till tonsättnings utförande. Det andra och viktigaste undantaget avser

Uppläsning.

det fall att verk »offentligen uppläses av den, som icke yrkesmässigt ägnar sig åt uppläsning, eller av yrkesuppläsare, där denne icke erhåller någon ersättning eller uppläsningen blivit i folkbildningssyfte anordnad av statsunderstödd folkbildningsorganisation».

Radioutsänd-
ning.

Vidare skulle enligt förslaget 2 § författare tillerkännas uteslutande rätt jämväl till sitt verks *utsändande genom radio*. Enligt gällande lydelse av 2 § — vid vars tillkomst man icke hade anledning räkna med detta sätt för offentliggörande av ett verk — anses sådan uteslutande rätt endast tillkomma tonsättare i fråga om utförande av musikaliskt verk och författare i fråga om *outgiven* skrift eller utgivet muntligt föredrag. Utsändande i radio upptages nu i 2 § såsom en särskild form för offentliggörande och kommer således ej längre att innefattas under begreppen föredragande eller utförande. Undantagsbestämmelserna, varigenom föredragande eller utförande av ett verk i vissa fall göres tillåtligt, komma alltså ej heller att avse utsändande genom radio. I stället upptager 10 § under 4) en särskild bestämmelse, varigenom tillåtes, »att ett verk genom radio utsändes för religiös uppbyggelse eller för elementär undervisning eller att ett verks offentliga föredragande eller utförande återgives genom radio, då allmänheten äger utan avgift övervara föredragandet eller utförandet och detta ej heller sker i förvärvssyfte så ock då verkets utsändande ingår i återgivande av en fortlöpande dagshändelse».

Förslaget bestämmelser om rättsskydd mot utsändande i radio hava påkallats av en vid konferensen i Rom beslutad ny artikel (11 bis) i Bernkonventionen, vari författares och tonsättares rätt att träffa förfogande över deras verks utsändande i radio principiellt fastslås. I samma artikel uttalas visserligen vidare, att det tillkommer de särskilda unionsstaternas lagstiftning att fastställa villkoren för utövandet av denna rätt, med iakttagande bland annat därav, att författare eller tonsättare skall åtnjuta skälig ersättning som, i brist av överenskommelse, skall fixeras av kompetent auktoritet. I de »rapporter», som innefatta motiven till de nya bestämmelserna i konventionen, har emellertid influerat det betydelsefulla uttalandet, att man vid konferensen var ense om att ett land ej borde i detta fall skrida till begränsning i upphovsmannarätten, med mindre nödvändigheten därav blivit konstaterad genom detta lands egen erfarenhet.

De sakkunniga hava på angivna skäl avvisat tanken på att för Sveriges del införa något slags tvångslicenssystem på detta område.

Framförande
medelst kine-
matografi.

Enligt den föreslagna nya lydelsen av 2 § tillerkännes författare vidare uteslutande rätt att *medelst kinematografi offentligen framföra sitt verk*. Det nuvarande stadgandet i 2 §, varigenom författaren förbehålles att offentligen uppföra kinematografiskt verk, har ej samma räckvidd. Härigenom skyddas upphovsmannen till själva det kinematografiska verket mot dettas egenmäktiga uppförande. Upphovsmannen till ett litterärt eller musikaliskt verk skyddas däremot mot dessa verks framförande *medelst* ett kinematografiskt förfarande (ljudfilm) endast i den mån föredragande eller utförande av sådana verk enligt gällande lag är förbehållet upphovsmannen, detta i likhet med

vad som gäller i fråga om utsändande i radio. Enligt förslaget skulle emellertid ett verks offentliga framförande medelst kinematografi anses såsom en särskild form av de befogenheter med avseende å verket, som förbehållas dess upphovsman. Till stadgandet härom ansluter sig icke någon undantagsbestämmelse av det slag, som föreslagits i fråga om uppläsning eller utsändande i radio.

Utöver vad som nu nämnts och vad som ligger i de nedan närmare behandlade ändrade bestämmelserna i fråga om den s. k. lånerätten till förmån för vissa samlingsverk samt för pressen föreslås icke i propositionen någon saklig ändring i fråga om författarrättens innehåll.

I detta sammanhang bör anmärkas, att Aktiebolaget Svensk Filmindustri i en till utskottet ingiven skrift anhållit om sådan ändring i lagförslaget att från förbudet mot ett verks offentliga framförande medelst kinematografi måtte — i analogi med stadgandet om tillåtligheten av ett verks utsändande i radio »då verkets utsändande ingår i återgivande av en fortlöpande dagshändelse» — göras undantag för ljudfilmsreportaget av dagshändelser, vilket enligt bolagets förmenande eljest skulle genom de föreslagna bestämmelserna omöjliggöras.

A. B. Svensk
Film-
industri.

Utskottet har icke funnit anledning föreslå några ändringar i lagförslagets nu ifrågavarande delar. Med de väsentliga undantag från principen om författares uteslutande rätt jämväl till föredragning av sitt utgivna verk, som lagförslaget upptager, får det nu föreslagna skyddet för författarna en så begränsad omfattning, att man nu icke längre bör hysa de betänkligheter mot en utsträckning av skyddet i detta avseende, som föranlett avslag på tidigare framkomna förslag i denna riktning. För de fall, då principen skulle bli gällande, synes det utskottet rättvist och billigt att författarna få bestämmanderätt även i fråga om uppläsning av deras verk. Att upphovsmannen till ett verk tillerkännes uteslutande rätt jämväl till verkets offentliga framförande medelst kinematografi eller utsändande genom radio, synes utskottet — även oavsett de internationella förpliktelseerna i sistnämnda avseende — vara väl motiverat och utgöra en naturlig konsekvens av den starka utvecklingen på dessa områden sedan nu gällande lags tillkomst.

Utskottet.

Varken i fråga om utsändande genom radio eller annat offentligt utförande av musikaliska verk anser således utskottet, att tonsättarnas bestämmanderätt bör — såsom såväl i framställningar till de sakkunniga och Kungl. Maj:t som i tidigare motioner i riksdagen ifrågasatts — begränsas i vidare mån än som skett genom de i förslaget upptagna undantagsbestämmelserna. I de av de sakkunniga anförda skälen mot sådan begränsning kan utskottet i huvudsak instämma. Att tonsättarna lika väl som författarna böra hava rätt till ersättning av den allmänhet, som tillgodogör sig deras verk, kan icke bestridas. Den omständigheten att detta tillgodogörande i fråga om tonsättarnas verk — i motsats till vad som är fallet med litterära verk — väsentligen sker genom verkens åhörande, icke genom inköp av tryckta exemplar av verken, har emellertid medfört att tonsättarna haft vida svårare än författarna att vinna för-

ståelse för sin rätt till ersättning. Erkännandet av denna rätt torde också i viss mån ha försvärats därigenom att tonsättarna enligt sakens natur icke kunnat bevaka sina rättigheter till verkens utförande annat än genom att sammansluta sig i organisationer, vilkas anspråk haft svårare att vinna allmänhetens gillande än anspråk från tonsättarna själva. Å andra sidan innebär det tydligen ofta en fördel för dem, som offentligt utföra musik, att för vinnande av tillstånd härtill hava en enda organisation att förhandla med. Endast om det skulle visa sig att denna organisation missbrukar sin ställning genom framställande av oskäliga anspråk eller annorledes, bör enligt utskottets förmenande någon inskränkning göras i de tonsättarnas befogenheter med avseende å deras verks utförande, som — huvudsakligen genom 1919 års lagstiftning — beretts tonsättarna.

Vad angår den särskilda framställningen från Aktiebolaget Svensk Filmindustri om frihet för ljudfilmsreportage av dagshändelser, kan ej förnekas, att vissa av de skäl, som — på hemställan av lagrådet — föranlett en undantagsbestämmelse i fråga om det s. k. radioreportaget, tala för ett motsvarande stadgande till förmån för filmverksamheten. Samma förhållanden föreligga dock enligt utskottets förmenande icke här. Om man ansett författarens eller tonsättarens rätt i detta jämförelsevis oviktiga avseende böra träda tillbaka till förmån för den socialt så betydelsefulla rundradiorörelsen, är det därför icke sagt att detta bör ske till förmån för den privata filmverksamheten. Om ett filmbolag vill å ljudfilm inspela exempelvis en utställnings öppnande, därvid utföres en kantat med för ändamålet komponerad musik, samt framföra denna film för en stor betalande allmänhet, synes det icke innebära någon obillig konsekvens av de rättigheter, som lagen tillerkänner tonsättarna, om tonsättaren härför kan kräva någon avgift av filmbolaget. Utskottet anser sig således icke böra föreslå någon ändring i lagförslaget härutinnan.

**Lånerätt
för vissa
samlingar,
pressen
m. m.**

I propositionen föreslås vissa inskränkningar beträffande de undantag från upphovsmannens uteslutande rätt till sina verk, varom för närvarande stadgas i 11, 12 och 14 §§.

Propositionen.

Enligt 11 § 3) och 12 § 2) gäller nu, att i samlingar, avsedda för elementär undervisning, må i viss utsträckning intagas litterärt eller musikaliskt verk utan författarens eller tonsättarens tillstånd, men att detta icke skall gälla verk, som, även det, är författat för elementär undervisning, för den händelse förbehåll mot eftertryck blivit gjort vid verkets början. Efter framställningar därom från litteraturens och tonkonstens representanter föreslås nu genom propositionen, i enlighet med de sakkunniga, sådan ändrad lydelse av nämnda lagrum, att de för elementär undervisning författade verken skola vara undantagna från lånerätten till förmån för samlingsverk, även om förbehåll därom icke gjorts.

För närvarande gäller enligt 11 § 2) att utgiven dikt må »mångfaldigas såsom text i musikaliskt verk» utan författarens tillstånd. Detta har gällt även sådant mångfaldigande som skett genom verkets överförande på mekaniskt instrument. Då grammofonindustrin icke längre ansetts böra åtnjuta denna

förmån, föreslås den ändringen, att stadgandet endast skall gälla då »utgiven dikt mångfaldigas i musikaliskt verk såsom text till notskriften».

Av största betydelse äro de föreslagna ändringarna i fråga om pressens lånerätt. För närvarande gäller enligt 14 § att i tidning eller tidskrift må intagas ur annan tidning eller tidskrift hämtad uppsats, dock med det viktiga undantaget att, om förbehåll mot eftertryck på visst sätt gjorts, stadgandet icke skall gälla vetenskapliga avhandlingar, vittra verk eller uppsatser av större omfång. Enligt förslaget inskränkes lånefriheten på det sätt att såsom tillåtet kvarstår endast intagande i tidning eller tidskrift ur annan tidning eller tidskrift av »artiklar i ekonomiska, politiska eller religiösa dagsfrågor, så framt ej förbehåll mot eftertryck blivit vid artikeln utsatt». Fortfarande skulle gälla, att då den tillstadda lånefriheten begagnas, den nyttjade tidningens eller tidskriftens titel skall angivas; det utsåges nu särskilt att detta skall ske »tydligt».

Den begränsning av pressens lånerätt, som nu föreslagits, gäller givetvis endast i fråga om verk, som uppfylla den allmänna förutsättningen för att ett verk överhuvud skall utgöra föremål för författarrättsskydd, nämligen att verket — såsom detta uttryckes av 1914 års sakkunniga — utgör produkt av en andlig verksamhet »som höjt sig till en viss grad av självständighet och originalitet». Enligt uttryckligt stadgande i Bernkonventionen åtnjuta i enlighet härmed dagsnyheter eller notiser, vilka endast hava karaktären av vanliga tidningsmeddelanden, icke skydd enligt konventionen. Av förarbetena till gällande lag framgår att detta även är dennas innebörd och att »en tidnings nyhetsinnehåll, i den mån detta består av formlösa framställningar av faktisk art», icke åtnjuter något skydd enligt denna lag. Förslaget innebär ingen ändring härutinnan.

De nya bestämmelserna i förevarande avseende äro påkallade av den i Rom reviderade Bernkonventionen. För utvecklingen på detta område lämnas utförlig redogörelse såväl i de sakkunnigas betänkande som i propositionen.

Då från de representanter för pressen, vilka uttalat sig i anledning av förevarande förslag, icke, på sätt tidigare skett, rests något motstånd mot att pressens lånerätt begränsas i den riktning, som nu skett, synes hinder icke möta att även i detta avseende bringa vår lagstiftning i överensstämmelse med den reviderade Bernkonventionen. Ej heller i övrigt giver propositionens nu angivna ändringsförslag anledning till anmärkning från utskottets sida.

Utskottet.

Den avdelning av lagen, som innehåller bestämmelser »om rättens övergång», har utvidgats genom flera nya stadganden, avsedda att utgöra tolkningsregler för de fall att vid överlåtelse av författarrätt ej annat avtalats, varjämte förtydliganden och redaktionell omändring av vissa stadganden ägt rum.

Först må nämnas, att den nu i 16 § meddelade bestämmelsen, enligt vilken, då författarrätt med avseende på ett verk till någon överlåtits, denne icke må »utan särskilt tillstånd av författaren eller hans rättsinnehavare», vid verkets mångfaldigande eller offentliga uppförande, utförande eller föredragande förändra verkets form, ändrats på sådant sätt att endast författaren eller hans lag-

Författarrättens övergång.
Propositionen.

liga successorer, icke andra rättssinnehavare, kunna lämna tillstånd av nämnda slag. Motsvarande ändringar ha vidtagits i vissa andra bestämmelser i lagen av liknande innebörd.

För att tillfredsställa därom framställda önskemål från film- och radiohåll har uttryckligen utsagts, att förbudet i 16 § endast skall gälla då ändring skett »i vidare mån än som nödvändig göres av det med överlåtelsen avsedda ändamålet».

Till 16 § har dessutom fogats ett andra stycke av innehåll, att författare, som å annan överlåtitt rätt till ett verks mångfaldigande, äger påfordra att hans namn eller ock diktat namn, varunder han plägar framträda, skall angivas vid mångfaldigandet. Stadgandet, som enligt de sakkunnigas och enligt Kungl. Maj:ts till lagrådet remitterade förslag hade en sådan räckvidd, att namnets angivande kunde påfordras icke blott vid mångfaldigande utan jämväl vid offentligt föredragande, utförande eller uppförande av verket eller dettas framförande medelst kinematografi eller utsändande genom radio, avser att — utöver vad som redan sker exempelvis genom det nuvarande stadgandet i 16 § — lämna ett skydd för upphovsmannens alltmera beaktade ideella, rent personliga intresse och har föranletts av en i Rom beslutad ny artikel i Bernkonventionen (6 bis), vari bl. a. fastslås att författare oberoende av sina ekonomiska rättigheter och även sedan dessa överlåtits, behåller sin rätt att få gälla såsom upphovsman till verket. Till den nya bestämmelsen i 16 § andra stycket ansluter sig en ny straffbestämmelse i 26 § andra stycket.

En reglering i vissa avseenden av förlagsavtalet — varom lagstiftningsåtgärder begärts i en av 1919 års riksdag beslutad skrivelse till Kungl. Maj:t — har ägt rum genom de nya bestämmelserna i 17 § andra och tredje stycket, varigenom lämnas stadganden till skydd för författarens intressen, då förläggare underlåter att utgiva ett inköpt verk eller att utgiva ny upplaga av ett ur bokhandeln utgåen verk, ävensom stadgandet i 17 a § av innehåll att, om enligt avtal mellan författare och förläggare författarrätt överlåtes, förläggaren därå icke äger grunda rätt till annat än verkets mångfaldigande och spridande.

Tolkningsreglerna i 18 § första och andra styckena angående avtal om ett verks offentliga återgivande ha bibehållits i huvudsak oförändrade. Detsamma är förhållandet med stadgandet i 18 § tredje stycket, att vid meddelande av tillstånd till ett verks offentliga uppförande, utförande eller föredragande företrädes i fråga om dramatiskt verk, därtill musik hörer, tonsättaren av textens författare, varemot beträffande opera eller annat musikaliskt verk, vartill hörer text, författaren till texten företrädes av tonsättaren. Stadgandet har endast överflyttats till en ny 18 a § och utvidgats att gälla även vid överlåtelse av rätt till radioutsändning av ett verk samt — såsom en följd av ovannämnda ändring i 11 § 2) — vid överlåtelse av rätt till överförande på mekaniskt instrument av musikaliskt verk, vartill hörer text.

A. B. Svensk
Film-
industri.

I sin till utskottet ingivna skrift har Aktiebolaget Svensk Filmindustri hemställt, att stadgandet angående ställföreträdarskap i 18 a § måtte — i enlighet med vad lagrådet hemställt — utsträckas att gälla även vid överlåtelse av rätt att medelst kinematografi offentligen framföra ett verk.

I detta sammanhang må ock anmärkas, att nämnda bolag i sin skrift till utskottet jämväl upprepat sin tidigare gjorda, i propositionen omförmälda anhållan om sådana lagbestämmelser, att ett av författare eller tonsättare lämnat medgivande att filmatisera hans verk skall anses innefatta jämväl en överlåtelse av hans rätt med avseende å den blivande filmens framförande, så att särskild avgift för framförandet icke skulle kunna påfordras av författaren, resp. tonsättaren. Alternativt har yrkats att dessa avgifter skulle uttagas genom ett tvångslicenssystem.

Utskottet anser sig böra tillstyrka det framlagda lagförslaget i nu angivna delar och hänvisar i fråga om de hos utskottet framställda anmärkningarna till vad lagrådet och departementschefen i dessa frågor anfört. *Utskottet.*

De för närvarande i 24, 26 och 27 §§ meddelade straffbestämmelserna hava i huvudsak icke undergått andra sakliga ändringar än sådana som direkt föranletts av de i tidigare paragrafer gjorda ändringarna. I samband med denna omarbetning hava stadgandena givits en enklare och mer överskådlig uppställning. I 25 §, som innehåller stadganden om förstörande eller utlämnande till målsäganden av olagligen mångfaldigade exemplar av ett verk samt vissa materialier, föreslås en jämkning för anpassning efter den nya lydelsen av 24 §. **Stadgandena om ansvar och skadestånd samt övriga bestämmelser i förslaget.**

Propositionen.

I stället för de allmänna stadgandena om skadeståndsskyldighet i 24 och 26 §§ föreslås nu — för utmärkande att ersättning bör utgå även för personliga obehag och olägenheter — en ny 27 a §, enligt vilken den, som jämlikt 24, 26 eller 27 § gjort sig förfallen till ansvar, även skall gälda »ersättning för förlust, lidande eller annat intrång, som tillskyndats målsäganden genom den brottsliga gärningen». I samma paragraf stadgas ock att ersättningen ej i något fall må understiga femton kronor. Vidare gives i §:s andra stycke ett stadgande av innehåll, att om någon företagit handling eller underlåtit att fullgöra skyldighet, som avses i 24, 26 eller 27 §, och därav uppkommit vinst för honom, skall han, ändå att ansvar — av subjektiva skäl — icke kan ådömas honom, vara »pliktig att intill vinstens belopp utgiva ersättning för målsäganden tillskyndat förfång».

Vidare föreslås en ny 27 b § med stadgande angående forum i mål om ansvar eller skadestånd, då fråga är om olovlig radioutsändning eller om uppförande av dramatiskt e. d. verk inom flera underrätters domvärjo.

Slutligen föreslås borttagande av vissa av de nu i 32 § stadgade undantagen från regeln att 1919 års lag skall äga tillämpning jämväl med avseende å verk, som tillkommit före lagens ikraftträdande den 1 januari 1920.

Den genom propositionen föreslagna lagen skulle träda i kraft den 1 juli 1931 och äga tillämpning jämväl med avseende å verk, som före nämnda dag tillkommit, men ej medföra rubbning i avtal, som dessförinnan slutits.

Utskottet har mot de nu angivna återstående paragraferna i förslaget icke erinran att framställa annat än i fråga om bestämmelsen i 27 a § att ej i något fall ersättningen må understiga femton kronor. *Utskottet.*

Utskottet får i detta avseende erinra därom, *att* enligt ursprungliga lydelsen av 1877 års lag angående äganderätt till skrift, vari lämnades vissa föreskrifter angående beräkning av skadestånd vid förseelse mot lagen, tillika stadgades att om dessa grunder för beräkning av skada icke kunde följas, skadeståndet skulle bestämmas efter annan grund, som prövades skälig, därvid tillades att lägsta belopp, vartill skadestånd finge sättas, skulle vara femtio kronor, *att* detta stadgande vid 1897 års lagändring ändrades därhän att lägsta belopp, vartill skadestånd finge sättas, »i ty fall» skulle vara tjugofem kronor, *att* i den nu gällande 1919 års lag icke upptagits några bestämmelser av detta slag *samt att* i 1914 års sakkunnigbetänkande härom uttalades, att man funne de tidigare bestämmelserna vara ägnade att oskäligt gynna målsäganden på den felandes bekostnad och att något visst minimum för skadeståndets belopp icke ansetts böra fastställas. I 1929 års sakkunnigbetänkande föreslogs en bestämmelse av samma lydelse som enligt propositionen, dock med beloppet satt till tjugofem kronor, och uttalades härom att en sådan bestämmelse i själva verket torde vara av nöden för domstolarnas vägledning i ett ämne, där en rent subjektiv värdesättning eljest skulle kunna leda till tämligen ojämn rättstillämpning, varigenom det av lagstiftningen åsyftade rättsskyddet måhända ofta nog skulle bliva illusoriskt. De sakkunnigas förslag upptogs oförändrat i det till lagrådet remitterade förslaget, men lagrådets samtliga ledamöter påyrkade bestämmelsens borttagande, tre ledamöter under motivering att den vägledning, som denna bestämmelse ansetts kunna lämna, knappast lärer vara av någon betydelse samt en ledamot under anförande att bestämmelsen med hänsyn till domstolarnas fria prövning av skadestandsfrågan torde vara obehövlig och snarast ägnad att förrycka uppskattningen. Departementschefen har härefter såsom motivering till bestämmelsens bibehållande i förslaget anført, att visserligen vägande skäl borde föreligga för att ett sådant stadgande åter skulle införas i lagstiftningen, helst vissa principiella erinringar kunde riktas mot detsamma, men att det här måhända mera än på något annat område vore förenat med stora svårigheter att visa, om och i vad mån skada uppkommit, något som i sin ordning kunde leda till att det åsyftade rättsskyddet bleve mer eller mindre illusoriskt. Vid sådant förhållande och då såväl författar- som tonsättarkretsar torde fästa stor vikt vid stadgandets förnyade upptagande i lagen, hade departementschefen låtit sina betänkligheter falla och funnit sig kunna biträda det till lagrådet remitterade förslaget, dock med beloppet nedsatt till femton kronor.

Utskottet kan för sin del, lika med lagrådets ledamöter, icke finna tillräckliga skäl föreligga för återupptagande av ett stadgande om minimiersättning och förordar därför detta stadgandes uteslutande.

Utskottet övergår härefter till behandlingen av förslaget till lag angående ändring i vissa delar av

Lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst.

I denna lag föreslås åtskilliga ändringar, vilka äro av samma innebörd som vissa av de ovan angivna och för vilka utskottet därför ej anser sig böra ytterligare redogöra. Även vissa sakliga ändringar, som ej äga motsvarighet i den förut behandlade lagen, äro emellertid att anteckna.

Propositionen.

Enligt förevarande lag skyddas (1 §) rätten till verk av bildande konst och hänföres till detta begrepp teckning och annan grafisk konst, målarkonst, bildhuggarkonst samt byggnadskonst ävensom — efter en år 1926 genomförd lagändring — alster av konsthantverk och konstindustri, dock med visst undantag. Härvidlag föreslås ingen ändring.

Denna rätts väsentliga innehåll angives i 2 §, enligt vilken konstnär äger uteslutande rätt att efterbilda sitt konstverk, vare sig genom konstnärligt förfarande eller genom mångfaldigande medelst tryck, fotografi, avgjutning »eller på annat dylikt sätt». I propositionen föreslås nu sådan ändring i 2 §, att ordet *dylikt* skall utgå. Avsikten härmed är att även sådant efterbildande, som äger rum vid bildtelegrafering, skall vara konstnären förbehållet.

Den viktigaste nyhet, som detta lagförslag innebär, utgöres av bestämmelserna angående signering av konstverk. Härom finnas i gällande lag inga föreskrifter i vidare mån än att *dels* 4 § stadgar, att såsom upphovsman till ett konstverk skall, där ej annat visas, den anses, vilkens namn eller signatur är anbragt på verket, *dels* ock 5 § — vars första stycke innehåller en bestämmelse att en var med vissa angivna inskränkingar äger, utan konstnärens tillstånd, för studieändamål eller till sitt enskilda bruk efterbilda konstverk — i tredje stycket stadgar, att där konstverk, enligt vad i första stycket är medgivet, utan konstnärens tillstånd efterbildas, hans namn eller signatur ej må å efterbildningen anbringas på sätt, som kan giva anledning till förväxling.

Signering.

Efter det från konstnärshåll framstälts erinringar, att sistnämnda stadgande — jämte strafflagens stadgande om bedrägeri — icke vore tillräckligt för förebyggande av möjliga missbruk, vilka framträtt i synnerhet i fråga om signering av etsningar, förelades 1928 års riksdag proposition med förslag till nya bestämmelser härutinnan. Förslaget blev emellertid icke av riksdagen antaget. På förslag av de sakkunniga föreslås nu att till lagen skall fogas en ny paragraf, betecknad 8 a §, med stadgande i första punkten att å konstverk icke, utan tillstånd av konstnären *själv*, annan må anbringa hans signatur. Det har ansetts böra ankomma på konstnären att anbringa signatur eller tillåta annan att vidtaga sådan åtgärd, och denna konstnärens befogenhet har ansetts böra äga rent personlig karaktär, d. v. s. ej kunna genom arv eller överlåtelse tillfalla annan. Detta stadgande gäller alla de i 1 § avsedda verken och konstnärens tillstånd åt annan att anbringa hans signatur kan med laga verkan lämnas såväl generellt som för varje särskilt fall. Beträffande vissa verk har emellertid erfarenheten visat, att det ej heller bör vara konstnären medgivet att låta

sina verk signeras av annan. I anledning härav har föreslagits det ytterligare stadgandet i 8 a § första stycket, att om verk av grafisk konst är tillkommet genom avtryck från platta av metall, sten, trä eller annat material, signering ej må av annan verkställas, ändå att konstnären därtill samtyckt. Vidare föreslås att 5 § tredje stycket upphäves och i stället lämnas ett allmänt stadgande i 8 a § andra stycket, att å efterbildning av konstverk — första stycket har endast avseende å originalverk — ej *i något fall* konstnärens signatur må anbringas på sådant sätt, att därav kan uppkomma förväxling mellan efterbildningen och originalverket. — I samband med nu angivna förslag i fråga om signeringsrätten har straffbestämmelsen i 19 §, som nu åsyftar överträdelse av det till upphävande föreslagna tredje stycket i 5 §, hänförs till den nya 8 a §. Vidare är att märka att brott mot denna straffbestämmelse, med hänsyn till att denna skulle tillgodose även ett allmänt intresse, föreslås lagda under allmänt åtal (21 §).

För åvägabringande av överensstämmelse mellan å ena sidan 4 §, vilken såsom ovan angivits nu innehåller ett stadgande om »namn och signatur», samt å andra sidan 8 a §, vilken ansetts böra omfatta endast »signatur» — varmed enligt uttalande av de sakkunniga och departementschefen förstås den karakteristiska namnteckning eller det konstnärsmärke konstnären plägar anbringa å sina konstskapelser — föreslås, i anledning av hemställan av lagrådet, 4 § ändrad att jämväl omfatta endast signatur.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till anmärkning mot förevarande lagförslag i vidare mån än att, på skäl som ovan anförts, bestämmelsen i 20 a § om ett minsta skadestånd å femton kronor enligt utskottets mening bör utgå.

**Utskottets
hemställan
betr. båda
lagförsla-
gen.**

På grund av vad utskottet ovan anført får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 (nr 381) om rätt till litterära och musikaliska verk.

Härigenom förordnas, dels att 2, 3, 10—12, 14—19, 24—27 och 32 §§ lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk, av vilka lagrum 12 § ändrats genom lag den 18 mars 1927 (nr 51), skola, vissa paragrafer i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse, dels ock att i nämnda lag den 30 maj 1919 skola införas fyra nya paragrafer, betecknade 17 a, 18 a, 27 a och 27 b §§ samt lydande som följer:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

2 §.

Författare äge med de inskränkingar, varom stadgas i 9—12 och 14 §§, uteslutande rätt

att genom tryck, fotografi eller på annat sätt mångfaldiga sitt verk;

att offentligen föredraga skrift eller muntligt föredrag, utföra musikaliskt verk eller uppföra dramatiskt eller mimiskt verk;

att medelst kinematografi offentligen framföra eller genom radio utsända sitt verk.

Till mångfaldigande hänföres jämväl att överföra ett verk på mekaniskt tal- eller musikinstrument eller på vals, platta, band eller annan till dylikt instrument hörande inrättning. Där ett sålunda överfört verk genom instrumentet återgives, anses detta såsom föredragande eller utförande av verket.

3 §.

Den enligt 2 § författare tillerkända befogenhet innebär även uteslutande rätt för honom att mångfaldiga ävensom offentligen föredraga, utföra eller uppföra eller ock medelst kinematografi framföra eller genom radio utsända sitt verk i översättning till annat språk eller från en till annan munart av samma språk, så ock i bearbetning.

Såsom bearbetning anses i synnerhet:

1) dramatisering eller eljest överförande av en skrift från en litterär form till en annan ävensom skrifts överförande till en form, avsedd att återgivas genom kinematografi;

2) ett musikaliskt — — — — — flera sångstämmor.

Såsom bearbetning — — — — — självständigt sådant.

10 §.

Utan hinder av vad i denna lag är stadgat vare tillåtet:

1) att ett verk mångfaldigas för enskilt bruk så ock att skrift eller muntligt föredrag eljest avskrivs för hand;

2) att utgiven skrift offentligen föredrages annorledes än genom uppläsning så ock offentligen uppläses av den, som icke yrkesmässigt ägnar sig åt uppläsning, eller av yrkesuppläsare, där denne icke erhåller någon ersättning eller uppläsningen blivit i folkbildningssyfte anordnad av statsunderstödd folkbildningsorganisation;

3) att utgivet musikaliskt verk offentligen utföres, då antingen allmänheten äger utan avgift övervara utförandet och detta ej heller sker i förvärvssyfte eller ock den av utförandet härflytande inkomsten är avsedd för välgörande ändamål och den utförande icke erhåller någon ersättning;

4) att ett verk genom radio utsändes för religiös uppbyggelse eller för elementär undervisning eller att ett verks offentliga föredragande eller utförande

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

återgives genom radio, då allmänheten äger utan avgift övervara föredragandet eller utförandet och detta ej heller sker i förvärvssyfte så ock då verkets utsändande ingår i återgivande av en fortlöpande dagshändelse.

11 §.

Tillåtet vare vidare:

- 1) att vid — — — — ytterligare utveckling;
- 2) att utgiven dikt mångfaldigas i musikaliskt verk såsom text till notskriften eller upptages på konsertprogram;
- 3) att mindre delar av utgiven skrift eller, där den är av ringa omfång, hela skriften intages i sådan, ur flera författares skrifter hämtad samling, som efter sin beskaffenhet är avsedd att tjäna till bruk vid gudstjänst eller i skolor eller eljest vid elementär undervisning. I en dylik för den elementära undervisningen avsedd samling må dock icke intagas mer av samma författares skrifter än som motsvarar ett tryckark av dessa; ej heller må i sådan samling helt eller delvis intagas skrift, som är författad för att användas vid den elementära undervisningen.

I fall, varom i första stycket under 2 eller 3 förmäles, må det nyttjade verket icke förändras utan tillstånd av författaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 § första stycket; dock vare, där så erfordras, översättning tillåten.

I vetenskaplig framställning eller i skrift, som är avsedd att tjäna till bruk vid undervisning, må till förklaring av texten intagas teckning eller avbildning, som utgivits eller varit offentligen utställd; dock att teckningen eller avbildningen icke må utan sådant tillstånd, som i nästföregående stycke är sagt, förändras i vidare mån än som nödvändig göres av det för återgivandet använda förfarandet.

12 §.

Likaledes vare tillåtet:

- 1) att delar — — — — litterärt verk;
- 2) att ett utgivet musikaliskt verk eller del därav intages i sådan ur flera tonsättares verk hämtad samling, som efter sin beskaffenhet är avsedd att tjäna till bruk vid gudstjänst eller i skolor, musikskolor dock undantagna, eller eljest vid elementär undervisning. I en dylik för den elementära undervisningen avsedd samling må dock ej av en och samma tonsättare intagas flera verk eller delar därav än som motsvara en tjugondel av samlingens hela antal och högst fem, ej heller något verk eller del därav med flera än trettio-två takter. Ej må i sådan samling helt eller delvis intagas verk, som är författat för att användas vid den elementära undervisningen.

I fall, varom i första stycket under 2 förmäles, må det nyttjade verket icke förändras utan tillstånd av tonsättaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 § första stycket; dock vare tillåtet att för ett instrument eller en sångstämma omsätta verk, som är satt för flera instrument eller stämmor.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

14 §.

Tillåtet vare ock att i tidning eller tidskrift intaga ur annan tidning eller tidskrift hämtade artiklar i ekonomiska, politiska eller religiösa dagsfrågor, så framt ej förbehåll mot eftertryck blivit vid artikeln utsatt.

Då artikel sålunda intages, skall den nyttjade tidningens eller tidskriftens titel tydligt angivas.

15 §.

Efter författarens död gånge hans rätt enligt denna lag över till dem, som jämlikt lagstiftningen om giftorätt, arv och testamente äro berättigade till hans kvarlåtenskap, och från dessa vidare enligt enahanda grunder.

Författarrätt må, med eller utan inskränkning, överlätas till annan. I fråga om verkan av sådan överlåtelse gälle, där ej andra villkor äro avtalade, vad i 16—18 §§ sägs.

16 §.

Har författarrätt med avseende å ett verk till någon överlåtits, må denne icke, utan tillstånd av författaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 § första stycket, förändra verket i vidare mån än som nödvändiggöres av det med överlåtelsen avsedda ändamålet.

Författare, som å annan överlåtitt rätt till ett verks mångfaldigande, äge påfordra, att hans namn eller ock diktat namn, varunder han plägar framträda, angives vid mångfaldigandet.

17 §.

Den, som genom överlåtelse erhållit förlagsrätt till ett verk, må ej utgiva mer än en upplaga, vilken ej må överstiga ettusen exemplar.

Har innehavare av förlagsrätt till ett verk icke inom två år efter det författaren avlämnat fullständigt manuskript utgivit verket, vare hans förlagsrätt förfallen och behålle författaren vad han redan må hava uppburit i betalning.

Har utgivet verk utgått ur bokhandeln och tillkommer förläggaren rätt att utgiva ny upplaga, äge författaren påfordra verkets förnyade utgivande. Varder ej, inom ett år från det han därom gjort framställning hos förläggaren, verket på nytt utgivet, vare lag som i andra stycket sägs.

17 a §.

Innehåller avtal mellan författare och förläggare, att författarrätt överlåtes, äger förläggaren dock ej å överlåtelsen grunda rätt att offentligen föredraga, utföra eller uppföra det verk, överlåtelsen avser, eller låta det framföras medelst kinematografi eller utsändas genom radio eller verkställa översättning eller bearbetning därav eller på mekaniskt instrument eller därtill hörande inrättning överföra verket.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

18 §.

Har författare å annan överlåtit rätt att offentligen föredraga, utföra eller uppföra ett verk, vare denne berättigad att, på det sätt överlåtelsen avser, återgiva verket överallt och så ofta han finner för gott, men ej att på annat överlåta någon rätt därtill.

Överlåtelse, varom här är fråga, skall anses gälla för en tid av fem år. Har, då uteslutande rätt att föredraga, utföra eller uppföra ett verk till någon överlåtit för längre tid än fem år, denne under fem på varandra följande år ej begagnat sig därav, vare den, som överlåtit rätten, oförhindrad att lämna tillstånd till verkets återgivande även åt andra.

18 a §.

Vid överlåtelse av rätt att offentligen föredraga, utföra eller uppföra eller att genom radio utsända ett verk företrädes i fråga om dramatiskt verk, därtill musik hörer, tonsättaren av textens författare, varemot beträffande opera eller annat musikaliskt verk, vartill hörer text, författaren till texten företrädes av tonsättaren.

Vad nu är sagt gälle ock, där fråga är om rätt att på mekaniskt instrument eller därtill hörande inrättning överföra musikaliskt verk, vartill hörer text.

19 §.

Författares i denna lag stadgade rätt må ej för gäld tagas i mät i författarens bo eller hos någon, till vilken den övergått enligt 15 § första stycket.

24 §.

Med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor straffes:

1) den, som i strid mot denna lag mångfaldigar ett verk eller del därav, i ett eller flera exemplar;

2) den, som till salu håller eller genom försäljning, utdelande, uthyrande eller annorledes sprider sådant exemplar av ett verk, som honom veterligen blivit av annan framställt i strid mot denna lag eller framställt och lagligen kunnat framställas allenast för enskilt bruk;

3) den, som i riket till spridande inför sådant exemplar av ett verk, som honom veterligen framställt utan författarens tillstånd i fall, då sådant tillstånd skulle hava erfordrats för verkets mångfaldigande här i riket, eller ock till salu håller eller sprider till riket infört exemplar, som nu är sagt;

4) den, som i strid mot denna lag föredrager, utför eller uppför eller ock medelst kinematografi framför eller genom radio utsänder ett verk eller del därav.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

25 §.

Har ett verk mångfaldigats i strid mot denna lag eller eljest framställts utan författarens tillstånd i fall, då sådant tillstånd skulle hava erfordrats för verkets mångfaldigande här i riket, skola de därvid framställda exemplaren efter målsägandens val antingen förstöras eller ock utlämnas till målsäganden mot ersättning för värdet eller mot avdrag därför å honom tillkommande skadestånd. Vad nu är sagt äge ock tillämpning i fråga om exemplar, som framställts och lagligen kunnat framställas allenast för enskilt bruk, där det hålles till salu eller sprides eller ock nyttjas vid verkets offentliga återgivande.

Med formar, — — — — — ej må ske.

Vad ovan — — — — — eljest förfogar.

26 §.

Med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor straffes den, som i strid mot denna lag förändrar ett verk, så ock den, som, ändå att han vet att sådan ändring blivit av annan vidtagen, håller till salu eller sprider exemplar av det ändrade verket. I fråga om förfarande med olagliga exemplar och materialier skall vad i 25 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Med böter såsom i första stycket sägs straffes ock den, som åsidosätter honom enligt 16 § andra stycket åliggande skyldighet att angiva författares verkliga eller diktade namn.

27 §.

Den, som underlåter att fullgöra

vad i 13 § är föreskrivet om angivande av författares namn eller

vad i 14 § stadgas om angivande av titel å tidning eller tidskrift, vars innehåll nyttjas på sätt där sägs,

dömes till böter från och med fem till och med etthundra kronor.

27 a §.

Den, som enligt 24, 26 eller 27 § gjort sig förfallen till ansvar, gälde ock ersättning för förlust, lidande eller annat förfång, som tillskyndats målsäganden genom den brottsliga gärningen. *Ej må i något fall ersättningen understiga femton kronor.*

Den, som enligt 24, 26 eller 27 § gjort sig förfallen till ansvar, gälde ock ersättning för förlust, lidande eller annat förfång, som tillskyndats målsäganden genom den brottsliga gärningen. *Ej må i något fall ersättningen understiga femton kronor.*

Har någon företagit handling, som avses i 24 § eller 26 § första stycket, eller ej fullgjort skyldighet, som avses i 26 § andra stycket eller 27 §, och har härav uppkommit vinst för honom, vare han, ändå att ansvar icke kan ådömas ho-

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

nom, pliktig att intill vinstens belopp utgiva ersättning för målsäganden tillskyndat förfång.

27 b §.

Rätt domstol i mål om ansvar eller skadestånd för olovlig radioutsändning av verk, som i denna lag avses, vare Stockholms rådstuvurätt.

Har dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt verk olovligen uppförts inom olika underrätters domvärjo, må talan om ansvar eller skadestånd på grund härav anhängiggöras vid en var av dessa domstolar.

32 §.

Denna lag — — — — — angivna undantag:

- 1) Den enligt — — — — — författaren avlidit.
- 2) Dramatiskt eller — — — — — offentligen uppföras.
- 3) Författares i — — — — — nämnda avseende.
- 4) Var bearbetning — — — — — historisk framställning.
- 5) Har ett — — — — — fritt spridas.
- 6) Formar, stenar, — — — — — jämväl tillåtet.
- 7) Den, som — — — — — uppföra verket.
- 8) Har skrift, muntligt föredrag eller musikaliskt verk före denna lags trädande i kraft överförts på mekaniskt instrument eller därtill hörande inrättning, vare sådant överförande tillåtet för en var; och må exemplar av vad sålunda blivit överfört fritt spridas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1931.

Den äger tillämpning jämväl med avseende å verk, som före nämnda dag tillkommit, men medför ej rubbning i avtal, som dessförinnan slutits.

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst.

Härigenom förordnas, dels att 2, 4, 8—12, 15—19 och 21 §§ lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst skola, vissa paragrafer i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse, dels att tredje stycket av 5 § samma lag skall upphöra att gälla, dels ock att i lagen skola införas två nya paragrafer, betecknade 8 a och 20 a §§ samt lydande som följer:

2 §.

Konstnär äge med de inskränkningar, varom stadgas i 5—7 §§, uteslutande rätt att efterbilda sitt konstverk, vare sig genom konstnärligt förfarande eller

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*

genom mångfaldigande medelst tryck, fotografi, avgjutning eller på annat sätt. Till efterbildande hänföres jämväl att bygga efter byggnadsverk eller efter ritning eller modell till sådant.

Såsom efterbildande — — — — — självständigt sådant.

4 §.

Såsom upphovsman till ett konstverk varde, där ej annat visas, den ansedd, vilkens signatur är anbragt å verket.

I fråga — — — — — såsom förläggare.

8 §.

Vid efterbildande av konstverk i enlighet med vad i 6 eller 7 § medgives må verket icke, utan tillstånd av konstnären eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 § första stycket, förändras i vidare mån än som nödvändiggöres av det för efterbildandet använda förfarandet.

8 a §.

Å konstverk må icke, utan tillstånd av konstnären själv, annan anbringa hans signatur. Är verk av grafisk konst tillkommet genom avtryck från platta av metall, sten, trä eller annat material, må signering ej av annan verkställas, ändå att konstnären därtill samtyckt.

Å efterbildning av konstverk må ej i något fall konstnärens signatur anbringas på sådant sätt, att därav kan uppkomma förväxling mellan efterbildningen och originalverket.

9 §.

Efter konstnärs död gånge hans rätt enligt denna lag över till dem, som jämlikt lagstiftningen om giftorätt, arv och testamente äro berättigade till hans kvarlåtenskap, och från dessa vidare enligt enahanda grunder.

Konstnärs rätt må, med eller utan inskränkning, överlätas till annan. I fråga om verkan av sådan överlåtelse gälle, där ej andra villkor äro avtalade, vad i 10 och 11 §§ sägs.

10 §.

Övergår konstverk — — — — — i överlåtelsen.

Dock skall, där konstverk av konstnären eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 § första stycket, överlätits till staten eller menighet, överlåtelsen anses innefatta jämväl rätt att genom fotografi efterbilda verket, oförkränt den rätt, som i enahanda avseende tillkommer överlåtaren.

Är porträttbild — — — — — och arvingar.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

11 §.

Har konstnär i denna lag omförmälda rätt med avseende å ett konstverk till någon överlåtits, må denne icke, utan tillstånd av konstnären eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 § första stycket, vid efterbildande förändra verket i vidare mån än som nödvändiggöres av det för efterbildandet använda förfarandet.

Konstnär, som å annan överlåtitt rätten att efterbilda ett konstverk, äger påfordra, att hans namn angives å efterbildningen.

12 §.

Konstnär i denna lag stadgade rätt må ej för gäld tagas i mät i konstnärens bo eller hos någon, till vilken den övergått enligt 9 § första stycket.

15 §.

Med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor straffes:

1) den, som i strid mot stadgandena om konstnärns uteslutande rätt efterbildar ett konstverk eller del därav, i ett eller flera exemplar;

2) den, som till salu håller eller genom försäljning, utdelande, uthyrande eller annorledes sprider eller offentligen utställer sådan efterbildning av ett konstverk, som honom veterligen blivit av annan utförd i strid mot denna lag eller utförts allenast för studieändamål eller enskilt bruk;

3) den, som i riket till spridande eller offentligt utställande inför sådan efterbildning av ett konstverk, som honom veterligen utförts utan konstnärens tillstånd i fall, då sådant tillstånd skulle hava erfordrats för verkets efterbildande här i riket, eller ock till salu håller, sprider eller offentligen utställer till riket införd efterbildning, som nu är sagd.

16 §.

Har ett konstverk efterbildats i strid mot denna lag eller eljest utan konstnärens tillstånd i fall, då sådant tillstånd skulle hava erfordrats för verkets efterbildande här i riket, skola de därvid utförda efterbildningarna efter målsägandens val antingen förstöras eller ock utlämnas till målsäganden mot ersättning för värdet eller mot avdrag därför å honom tillkommande skadestånd. Vad nu är sagt äge ock tillämpning i fråga om efterbildning, som blivit utförd allenast för studieändamål eller enskilt bruk, där den hålles till salu eller sprides eller offentligen utställes.

Med formar, — — — — — ej må ske.

Vad nu — — — — — eljest förfogar.

Bestämmelserna här — — — — — ett byggnadsverk.

17 §.

Med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor straffes den, som vid efterbildande av ett konstverk förfar i strid mot bestämmelserna i 8 § eller

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

11 § första stycket, så ock den, som till salu håller eller sprider eller offentligen utställer efterbildning, vilken honom veterligen utförts i strid mot nämnda bestämmelser. I fråga om förfarande med olagliga efterbildningar och materialier skall vad i 16 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Med böter såsom i första stycket sägs straffes ock den, som åsidosätter honom enligt 11 § andra stycket åliggande skyldighet att ange konstnärs namn.

18 §.

Till böter från och med fem till och med femhundra kronor dömes den, som i strid mot stadgandet i 10 § tredje stycket efterbildar en enligt denna lag skyddad porträttbild, så ock den, som till salu håller eller sprider eller offentligen utställer sådan efterbildning av en skyddad porträttbild, som honom veterligen blivit av annan utförd i strid mot nämnda stadgande; och skall i fråga om förfarande med olagliga efterbildningar och materialier vad i 16 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

19 §.

Anbringas någon emot föreskrifterna i 8 a § konstnärs signatur å konstverk eller efterbildning av konstverk, varde, ändå att konstverket eller efterbildningen icke är föremål för skydd enligt denna lag, straffad med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Till böter, som nu sagts, dömes ock den, som till salu håller eller sprider eller offentligen utställer konstverk eller efterbildning, varå honom veterligen konstnärens signatur anbragts i strid mot bestämmelserna i 8 a §.

20 a §.

Den, som enligt 15, 17, 18, 19 eller 20 § gjort sig förfallen till ansvar, gälde ock ersättning för förlust, lidande eller annat förfång, som tillskyndats målsäganden genom den brottsliga gärningen. *Ej må i något fall ersättningen understiga femton kronor.*

Den, som enligt 15, 17, 18, 19 eller 20 § gjort sig förfallen till ansvar, gälde ock ersättning för förlust, lidande eller annat förfång, som tillskyndats målsäganden genom den brottsliga gärningen.

Har någon företagit handling, som avses i 15 §, 17 § första stycket, 18 eller 19 §, eller ej fullgjort skyldighet, som avses i 17 § andra stycket eller 20 §, och har härav uppkommit vinst för honom, vare han, ändå att ansvar icke kan ådömas honom, pliktig att intill vinstens belopp utgiva ersättning för målsäganden tillskyndat förfång.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

21 §.

Brott, som i 19 § sägs, hörer under allmänt åtal, men eljest må brott mot denna lag ej åtalas av annan än målsägande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1931.

Stockholm den 17 februari 1931.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman*, greve *Spens*, *Larson* i Lerdala*, *Norling*, *Öhman**, *Forssell*, *Hjalmarsson* och *Julin*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i Halmstad*, *Sjögren** och *Johanson* i Huskvarna, fröken *Wellin* samt herrar *Bergström* i Bäckland*, *Jonsson* i Risinge och *Sjöström**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Forssell*, som anförde:

Med hänsyn till den stora praktiska innebörden av ett stadgande om ett visst minimibelopp, vartill målsägare tillskyndad förlust skall uppskattas, — ett dylikt stadgande är synnerligen ofta ägnat att i båda parternas intresse onödiggöra en vidlyftig och dyrbar utredning — hemställer jag,

att de av Kungl. Maj:t framlagda lagförslagen måtte i oförändrat skick godkännas.

2) av herrar *Larson* i Lerdala och *Bergström* i Bäckland, vilka instämt i herr *Forsells* yrkande.